

**Propostes de la Fundació Secretariado Gitano per a
les eleccions municipals i autonòmiques: 24 de
maig i 27 de setembre 2015**

Les eleccions municipals i autonòmiques que se celebren el proper 24 de maig i 27 de setembre respectivament són clau per configurar el context polític i social dels propers anys, en un moment en el que s'anuncia l'anhelada recuperació econòmica després d'anys de profunda crisi econòmica i social, marcada per polítiques d'austeritat que han debilitat notablement les polítiques socials, el sistema de protecció social i els serveis públics. Els governs locals i autonòmics que surtin de les urnes al maig i al setembre contribuiran a definir el nou model social i econòmic i seran els encarregats d'implementar les mesures als àmbits més propers a la ciutadania.

Des de la Fundació Secretariado Gitano volem contribuir al procés electoral i a la presa de decisions aportant propostes que garanteixin, per una banda, una **recuperació social i econòmica per a tots els ciutadans**, especialment a aquells més afectats per situacions de pobresa i exclusió social com conseqüència de la crisi; i per altra banda, **que abordin les necessitats específiques de la comunitat gitana**.

L'extensió de la pobresa i l'exclusió a àmplies capes de la societat no poden invisibilitzar les carències i debilitats d'una comunitat afectada no només per la privació material, sinó pel rebuig, marginació i discriminació que pateix i que afecta a la garantia dels seus drets més fonamentals.

Els nivells d'exclusió són alarmants a la comunitat gitana. Segons el VII Informe FOESSA sobre exclusió i desenvolupament social 2014, 3 de cada 4 persones gitanes que viuen a Espanya (el 72%) es troben en situació d'exclusió social: 54% d'elles en exclusió severa, més del doble fa 4 anys (26%, FOESSA 2009) i cinc cops **més que la resta de la societat (9'5%)**. L'informe confirma que la crisi, i les respostes polítiques que se li han donat, han intensificat els processos d'exclusió social de les famílies gitanes que, ja abans de la crisi, destacaven per la seva gravetat, i han erosionat els èxits assolits durant dècades.

Davant d'aquesta situació, la nostra principal preocupació als pròxims anys és assegurar-nos de que la recuperació econòmica i la sortida de la crisi no profunditzarà **l'escletxa de la desigualtat**, deixant enrere als grups més vulnerables, com la població gitana. Per això, són imprescindibles les mesures específiques que garanteixen la inclusió social dels grups més exclosos. Comptem, a més a més, amb un marc polític europeu i nacional propici per al desenvolupament d'accions específiques per a la població gitana: el Marc Europeu d'Estratègies Nacionals per a la Inclusió de la Població Gitana. És el moment de que els ajuntaments i CCAA assumeixin plenament el compromís amb els objectius establerts en **l'Estratègia Nacional d'Inclusió Social de la Població Gitana 2012-2020**.

Des de la Fundació Secretariado Gitano demanem als partits polítics un fort compromís en dos direccions.

- 1. Reforçar les polítiques de lluita contra la pobresa i l'exclusió social, apostant per mesures que garanteixen la cohesió social i els drets més bàsics de la ciutadania;**
- 2. Intensificar les mesures específiques de comprensió i activació adaptades als grups més vulnerables, com la comunitat gitana, per reduir l'escletxa de la desigualtat i garantir el compliment dels drets fonamentals, prioritàriament:**
  - Garantir el dret a la educació per a l'alumnat gitano, donant una resposta contundent a la desigualtat educativa;**
  - Eradicar el barraquisme i els barris segregats en aquells municipis on encara perviuen;**
  - Garantir l'accés al mercat laboral dels grups més desafavorits i allunyats del mercat laboral.**

1. Reforçar les polítiques de lluita contra la pobresa i l'exclusió social

1.1. Creació i/o desenvolupament d'Estratègies locals/autonòmiques d'Inclusió Social que agrupin de manera ordenada, programada i coordinada tota l'acció pública en la mateixa direcció i amb els mateixos objectius. Estratègies dotades dels recursos necessaris per desenvolupar polítiques d'inclusió social que realment permetin assolir els objectius de l'Estratègia Europea 2020 en matèria de lluita contra la pobresa i l'exclusió, i que necessàriament tenen que ser més multidimensionals i més integrals si volen ser efectives i donar una resposta a la complexa realitat de l'exclusió avui en dia.

1.2. Garantir uns serveis socials públics i de qualitat constitueixen uns pilars bàsics per construir una societat inclusiva. Serveis socials propers als ciutadans i garants de drets, que tenen un paper de promoció social i protecció de les persones més vulnerables, evitant intervencions basades en un assistencialisme que genera cronicitat. Precisament en aquests moments és necessari un suport específic als col·lectius que pel seu perfil de vulnerabilitat i exclusió requereixen itineraris d'inclusió propis. En el cas del col·lectiu de famílies *Roma*, gitanos procedents d'Europa de l'Est, la seva situació en alguns casos és d'alt risc social degut a les dificultats per empadronar-se que s'estan trobant en alguns municipis, donat que aquest empadronament és condició necessària per a garantir els drets fonamentals com a la salut o l'educació dels menors, o l'accés a serveis de suport social, formatius i d'ocupació o prestacions socials incloses les ajudes d'emergència. S'han de dotar als serveis socials d'una visió transversal i d'equips multidisciplinàries que permetin donar una resposta pública integral a les necessitats de cada persona, millorant la coordinació entre les administracions competents i treballant en col·laboració amb el Tercer Sector.

1.3. Garantir d'uns ingressos mínims que protegeixin contra la pobresa, un sistema de rendes adequat i eficaç, que generi cohesió territorial, i amb requisits d'accés i manteniment de les ajudes, tràmits administratius i terminis que no suposin una barrera d'accés per a moltes famílies en situació de desavantatge socio-econòmic.

1.4. Invertir en la infància garanteix l'accés a recursos adequats i de qualitat, i establir prestacions directes per a potenciar la seva integració i garantir l'equitat en el procés d'escolarització i socialització en general: ajudes de menjador, llibres, transport, activitats extraescolars, etc.

2. Intensificar les mesures específiques de compensació i activació adaptades als grups més vulnerables, com la comunitat gitana

2.1. Garantir el dret a l'educació de l'alumnat gitano.

El 64% de l'alumnat gitano d'entre 16 i 24 anys no finalitza els estudis obligatoris, envers el 13% del conjunt de l'alumnat. L'índex d'abandonament escolar prematur de la joventut gitana és del 63'7% (joves gitans d'entre 18 i 24 anys que han deixat d'estudiar o formar-se abans d'haver finalitzat l'Educació Secundària Obligatòria), segons les dades de l'estudi *El alumnado gitano en Secundaria: un estudio comparado (FSG, UNICEF, 2013)*. Les administracions tenen que donar solucions a aquesta situació engegant mesures de compensació, de suport i de reforç educatiu adaptat a les necessitats de l'alumnat gitano.

Per això proposem:

- Donar suport a programes que promoguin l'èxit escolar de l'alumnat gitano, amb especial incidència en la perspectiva de gènere, duent a terme mesures encaminades a:
  - Afavorir la transició de l'etapa d'Educació Primària a la Secundària Obligatòria, la permanència i l'èxit en aquest període, millorant els índex de finalització de l'ESO.
  - La incorporació al sistema educatiu a edats més primerenques i l'assoliment d'una assistència regular dels nens i nenes gitanes.
  - Sensibilitzar a les famílies gitanes sobre el valor dels estudis i la necessitat de la seva implicació al llarg del procés d'escolarització dels seus fills i filles.

- Sensibilització a les Instituciones educatives i proporcionar formació al personal docent basat en la interculturalitat i l'atenció a la diversitat.
- Evitar la concentració de l'alumnat gitano a determinats col·legis, impulsant mesures contra la segregació, que promouen la integració educativa i garanteixi la cohesió socioeducativa.
- Estimular la continuïtat als estudis mitjos i superiors de l'alumnat gitano.

2.2. Impulsar programes d'ocupació per als grups més desafavorit i allunyats del mercat laboral.

La taxa d'exclusió de l'ocupació és molt elevada entre la població gitana (78,6% al 2013, Informe FOESSA 2014) i clarament superior a la del conjunt de la població; però mentre que aquesta és, en gran mesura, conseqüència de la crisi, al cas de les llars gitanes no es tracta d'un fenomen conjuntural, sinó estructural. A la ja difícil situació laboral de la comunitat gitana prèvia a la crisi, aquesta ha incrementat la precarietat laboral, ha augmentat el nivell d'economia submergida i moltes famílies gitanes han tornat a oficis tradicionals que els permeten sobreviure escassament. S'ha d'afegir en

el cas de persones gitanes el factor dels prejudicis, estereotips i la discriminació, que actuen com a barrera a la seva contractació. Per això proposem:

- Suport a mesures actives d'ocupació per als grups més desafavorits, com la població gitana, amb iniciatives que impulsin la formació professional i ocupació i que donin acompanyament a l'accés al mercat laboral, a partir d'itineraris individualitzats, adaptats al mercat i incidint especialment en les oportunitats per a les dones gitanes. Els bons resultats del programa Acceder, iniciativa cofinançada per la FSE, demostren que els programes adaptats a les necessitats d'altres taxes d'atur.
- Mesures específiques per als joves que ni estudien ni treballen (43'3% dels joves gitanos i gitanes entre 15 i 19 anys, en front al 12'8% dels joves en generals).

- Suport i formació per a l'autoocupació amb itineraris adaptats a grups més desfavorits, proporcionant assessorament i finançament d'iniciatives viables.
- Mesures de protecció i regulació a la venda ambulant.

2.3. Garantir el dret a un habitatge digne. La falta d'un habitatge digne té un impacte directe en l'exclusió social de les famílies gitanes. Segons dades de 2007 (Mapa sobre Habitatge i Comunitat Gitana, FSG), encara un 12% de les famílies gitanes vivien en infra-habitatge. Com a conseqüència de la crisi, s'ha produït una regressió en les condicions d'habitatge de les famílies gitanes, augmentant els nivells d'infra-habitatge, barraquisme, amuntegament, ocupació i enganxis il·legals, etc.

Per la disminució dràstica dels nivells de renda de les famílies, no poden fer front al pagament d'hipoteques, lloguers, despeses de subministraments, però a més a més tenen majors dificultats per accedir a un habitatge en el mercat lliure per la discriminació.

Per això proposem:

- Promoure plans d'acció per a l'eradicació del barraquisme i l'infra-habitatge, dotats dels recursos necessaris, i aplicant metodologies encaminades a les solucions estables i definitives, i no de transició, que combinen les mesures de real·lotjament amb altres d'acompanyament i suport social a les famílies durant tot el procés, així com la participació dels afectats. A més a més, els Fons Estructurals i d'Inversió Europeus suposen una gran oportunitat permeten intervencions en habitatges en context desfavorits per al període 2014-2020.

- Desenvolupar programes específics de lloguer d'habitatges públics, de lloguer social o d'ajuts de lloguer que tinguin en compte com a criteris de valoració les situacions d'extrema pobresa i exclusió de les famílies, especialment de les famílies amb menors. Les mesures dels governs locals i autonòmics han d'anar orientades a protegir i acompanyar a les famílies, no a la negació dels drets, com en els casos de desnonaments d'habitatges públics.

2.4. Garantir el dret a la igualtat i promoure la lluita contra la discriminació. La comunitat gitana segueix sent el grup social més rebutjat i el pitjor valorat socialment. Aquesta situació requereix que els poders públics posin en pràctica mesures que garanteixin i defineixin els drets fonamentals de les persones gitanes.

Les nostres propostes:

- Donar suport als serveis d'assistència a víctimes de la discriminació per proporcionar un acompanyament íntegre a les persones, garantint la seva protecció i una resposta jurídica adequada.
- Desenvolupar accions de sensibilització social, especialment dirigides als mitjans de comunicació, per combatre la imatge social negativa de la comunitat gitana, principal causa de la discriminació, donant a conèixer una imatge més diversa, plural i heterogènia de la comunitat gitana.
- Donar suport a la creació i/o impuls de fiscalies de delictes d'odi i discriminació.
- Impulsar la formació i capacitació d'agents clau en els processos de discriminació, com policies, jutges i advocats, per garantir una aplicació efectiva de la legislació vigent en matèria de discriminació.

2.5. Promoure la participació, la cultura gitana i el reconeixement institucional, i és que encara que els avanços que ha hagut als últims anys en el reconeixement de la cultura gitana i la creació d'espais institucionals de consulta i participació, la falta de reconeixement de la seva cultura segueix sent uns dels problemes que tenen la comunitat gitana.

Per això proposem:

- La creació i/o impuls d'organismes de participació institucional de la comunitat gitana, amb funcions consultives, que permetin una participació activa i responsable i apoderin a la comunitat.
- Suport a la promoció de la cultura gitana, impulsant la recuperació, protecció, promoció i difusió de la llengua i la cultura gitanes.
- El reconeixement institucional de la comunitat gitana d'acord a les recomanacions d'organismes com el Consell d'Europa, en aquells llocs on encara no s'hagi fet.

La Fundació Secretariado Gitano (FSG) és una entitat intercultural, sense ànim de lucre, que fa més de trenta anys que treballa per la promoció integral de la comunitat gitana a tot l'estat espanyol i a l'àmbit europeu. Actualment compta amb 56 centres de treball a tot l'Estat.

Carme Méndez
Directora de la Fundació Secretariat Gitano a Catalunya
carmen.mendez@gitanos.org